

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „АТАНАС МАНЧЕВ” – АЙТОС
гр. Айтос, 8500 тел: 0558 22485, 0558 22317
ул. „Шейново” №1 факс: 0884680088
email: oumanchev@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДОРА ГЕОРГИЕВА
ДИРЕКТОР
ЗАПОВЕД №

783/13.09.2022г.

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ
ЗА УЧЕБНАТА 2022-2023 ГОДИНА

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 71/13.09.2022г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Атанас Манчев” за Превенция на ранното напускане на образователната система:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващо образование;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система;
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, приета по време на XI-та сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО на 14.12.1960 г. Ратифицирана с указ № 508 на 17.11.1962 г.;

- Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Програмата акцентира върху:

1. Мерки, свързани с превенцията на риска от напускане на училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилен информационна дейност за популяризиране ползите от образование.

ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАПУСКАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на напускането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес.

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

РИСКОВЕ: Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по- висока степен на образование.

ПРИЧИНИ ЗА НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ:

Причините за напускане на училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от

напускане или вече напуснало училище. Напускането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия. Анализирайки проблема установихме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат отсъствия по неуважителни причини. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от напускане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързани със здравния статус.
7. Психологически причини.

- Социално-икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да се гледа по-малкия брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;

- Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;

- Етнокултурни причини: по-ниска ценност на образованието, по-ранното встъпване в брак и др.;

- Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.;

- Институционални причини: като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

- Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца.

В ОУ „Атанас Манчев” ученици, застрашени от напускане са основно тези, които имат отсъствия или имат повтарящи се прояви на вербален тормоз към съучениците си. През изминалата 2021-2022 учебна година няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- публичност и прозрачност на цялостната политика – чрез интернет страницата на училището, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;

- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, класни ръководители, учители и ученици;

- идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на педагогическия съветник, училищните психолози и класните ръководители.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждеременно напускане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.

2. Подобрени резултати от НВО и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Политиките и мерките, които ОУ „Атанас Манчев” предприема за преодоляване на причините за напускане на училище са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всеки ученик. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

ПОЛИТИКИ И МЕРКИ В ОУ „АТАНАС МАНЧЕВ” ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ: Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите ученика да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по-ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, както и семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на роднини, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти на класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с педагогическия съветник, сътрудничество с Отдела за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня и подготовката на ученика за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези ученици за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране личността на детето.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, провеждане на обучение от медицинското лице в училище на тема: „Пубертет, юношество и съзряване”, осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

ДРУГИ ПО-ВАЖНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ, ЗАЛЕГНАЛИ В ПРОГРАМАТА НА ОУ „АТАНАС МАНЧЕВ” ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ СА:

- при допускане на голям брой отсъствия по неуважителни причини от ученик - информиране на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията. Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство;

- запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час;

- разглеждане в ЧК на теми свързани с превенция на насилието, с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици, с опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат учениците и да доведат до напускането им от училище;

- теми свързани с гражданското образование/здравно образование и възпитание/;

- подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги;

- утвърждаване на позитивна дисциплина-използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите;

- квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на учениците от училище;
- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици, с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи;
- участие на застрашени от напускане ученици в занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите им, за изява на дарбите им в областта на изкуствата, спорта, гражданското и здравно образование, запознаване с интересни и желани професии;
- подобряване възможностите за обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. Взаимност от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва – педагогически съветник, учителите по съответните предмети и класните ръководители;
- включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.
- сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето и други институции, работещи с деца в риск, РПУ гр. Айтос